

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронцова З.И. Валеологическая составляющая биогенных технологий / З.И. Воронцова // Образование и здоровье. Экономические, медицинские и социальные проблемы: материалы IV Междунар. науч.-практ.конф. – Пенза: Приволжский Дом знаний, 2009. – С.15-22.
2. Гумилев Л. Н. Этносфера: история людей и история природы / Л.Н.Гумилев. – М.: АСТ, 575, [1] с. - (историческая библиотека).
3. Жулинський М.Г. Нація. Культура. Література: нац.-культ. міфи ідейно-естет. пошуки укр. л-ри / Микола Жулинський. – К.: Наук. Думка, 2010.– 560 с.
4. Зязюн І. А. Державна програма естетичного виховання / І. А. Зязюн, О. М. Семашко. – К., 1994. – 66 с.
5. Кравченко А.И. Культурология: Словарь. – М.: Академический проект, 2000. – с.438-439.

*Юрій Калязін
(Полтава, Україна)*

ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕХНІЧНОЇ ЕСТЕТИКИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Теоретичною базою сучасного дизайну є технічна естетика – наукова дисципліна, яка комплексно вивчає соціальні, естетичні, функціональні, ергономічні і технічні аспекти формування предметно-просторового середовища і є науково-методичні основи дизайну. З самого свого виникнення дизайн орієнтувався на досягнення єдності трьох принципів: корисності, зручності та краси [2].

Мета дизайну(художнього конструювання) полягає у формуванні гармонійного предметного середовища, яке найбільш повно задовольняє матеріальні та духовні потреби людини. Дизайн охоплює і діяльність дизайнера, і результати його праці – предмети, що пройшли художньо-конструкторську розробку, і особливий метод проектування – художнє конструювання, і власну теорію – технічну естетику – науку, яка досліджує проблеми створення гармонійного предметного середовища.

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

Художнє конструювання – детальна розробка деталей або частин приміщення. Це творчий метод проектування виробів промислового виробництва, впровадження якого повинно забезпечити високу якість продукту. Як метод дизайну художнє конструювання передбачає висунення нової художньо-проектної ідеї та розробку нової функціональної структури, раціональне втілення цієї ідеї та гармонійне, виразне стилістичне оформлення предмета [2,3].

Для досягнення мети художнього конструювання велике значення є дотримання гармонії об'єкта. На сьогоднішній день існує три поняття гармонії – математична, естетична та художня. Проте надто рідко вони реалізуються в «чистому» вигляді, бо, тісно переплітаючись один з одним, становлять нерозчленовану єдність. Проте в кожному історичному епоху один з типів уявлень про гармонію виступав у значенні основного, домінуючого.

Предмети, які є результатом діяльності дизайнера, повинні бути функціональними, а саме: досконало виконувати своє практичне призначення; бути зручними та безпечними під час експлуатації, тобто задовольняти вимоги ергономіки; бути естетично виразними, тобто мати інформаційно-виразальну форму і бути цілісними композиційно. Наприклад, історія розвитку автомобілебудування – це пошук форми, яка б найліпшим способом втілювала ідею руху, швидкості, динаміки. Найбільше відповідає цій ідеї форма «втягнутої краплі», яку має сьогодні більшість автомобілів.

Проектуючи будь-який виріб, художник-конструктор повинен забезпечити не лише корисність речі, але і зробити її красивою, такою, що відповідає стилю, естетичним смакам. Різноманітність же призначень виробів - від чисто утилітарних до естетичних - обумовлює різні підходи і прийоми їх проектування. При цьому в творчій роботі художника – конструктора важливо правильно оцінювати співвідношення утилітарних і естетичних вимог, користі і краси в одному предметі.

Неоднакове співвідношення утилітарних та естетичних вимог до

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

предметів обумовлює різний підхід до методики їх проектування. У тих випадках, коли основне значення мають функціональні вимоги (наприклад, верстати або ручний інструмент), при проектуванні повинен переважати функціональний підхід, але з дотриманням композиційно-стильових вимог до цього виробу. Краса таких виробів породжується, як вже було відмічено, досконалістю конструкції, хорошим їх функціонуванням.

При проектуванні виробів, естетичні вимоги до яких переважають (сувеніри, багато виробів культурно-побутового призначення), починає зростати, а іноді стає головним художній пошук форми, наслідування стилю і моди. Але при цьому не можна нехтувати технічними чинниками формоутворення, особливостями технології виробництва виробів, властивостями матеріалів. Отже, для різних виробів користь і краса виступають в різноманітних співвідношеннях, а це вимагає у конкретному випадку певного підходу при рішенні завдань проектування. Це породжує виникнення проблеми співвідношення між загальної та спеціальною підготовкою дизайнера та їх поєднання.

Таким чином, професія дизайнера включає функції художника і інженера це означає, що, окрім загально художньої і гуманітарної підготовки, студенти повинні освоїти цикл природничо-наукових і технічних дисциплін. Базою для освоєння технічних дисциплін є вивчення математики та фізики. Інженерні дисципліни (технічна механіка, опір матеріалів, основи технічного конструювання і проектування) поєднуються освоєнням процесів дерево – і металообробки, макетуванням із різних матеріалів, виробничим навчанням [1].

Особливу проблему представляє уміння скоротити розрив між теорією інженерних дисциплін і проектуванням - ситуація, схожа із співвідношенням між загально художніми дисциплінами і курсом проектування. Ефективний шлях вирішення цієї проблеми – участь викладачів технічних дисциплін в навчанні проектуванню в якості консультантів. Наприклад залучення до

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

керівництва учбовим проектом, окрім викладачів-дизайнерів, інженера фахівця з матеріалів і ергономіста, а в схемі «комплексного проектування», окрім вказаних фахівців, залучення викладачів кафедри математики [4]. Це гарантує застосування в проектах грамотних технічних ергономічних рішень.

Використовують також інший метод – використання САПР та спільне із студентами технічних вишів учбове і дипломне проектування [7]. Але така співпраця має проблему, яка полягає у відмінності методик навчання в художніх і технічних вишів: перші принципово орієнтовані на творчість і проектування, другі навчаються принципам тільки аналогового проектування. Ці умови закладають розбіжності між інженерами і дизайнерами ще у сфері освіти, які можливо нівелювати шляхом залучення професорсько-викладацького складу і студентів технічних вишів до проектної культури.

Залученню інтересу до вивчення технічних дисциплін сприяє організація зв'язку учбового і дипломного проектування в дизайнерських вишів з проектною і виробничою практикою на підприємствах. Сфера практичного проектування навчає студентів умінню органічно включатися в реальну ситуацію і живить дизайнерську школу передовими технічними, технологічними і соціальними ідеями [5].

Із запровадженням дизайн-освіти постало питання про підготовку для її забезпечення педагогічних кадрів [6]. Це ставить питання про доповнення загально художньої та інженерної підготовки засвоєння психолого-педагогічних дисциплін. Сформульовані вище проблеми підготовки фахівців для дизайн-освіти можуть бути розв'язані при підготовці фахівців професійної освіти.

Одне з основних завдань професійного навчання полягає в тому, щоб створити систему підготовки більш гнучкою, яка забезпечує органічне поєднання навчальної і творчої діяльності. Фахівець професійного навчання має великий арсенал прийомів, які через практичну користь, конструктивну

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

злагоджени́сть і осмислені́сть викликають не тільки задоволені́сть від діяльності та її результатів, а й естетичні переживання. Використання творчих завдань під час навчання, також спонукає до вирішення проектних задач з використанням принципів технічної естетики, дизайну.

Деякі види професійного навчання за своєю сутністю володіють художнім характером - моделювання і конструювання виробів, моделювання одягу, різні види декоративно-ужиткового мистецтва – гончарство, ковальство, дерев'яне різьблення та інші види оздоблення виробів, поліграфія, реклама.

У процесі підготовки викладачів професійної освіти в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка значна увага приділяється формуванню здібностей до дизайн-освіти. У дисциплінах циклу професійно-практичної підготовки обов'язково використовуються принципи технічної естетики та дизайну. Так при проходженні виробничого навчання та вивчення методик викладання спеціальних дисциплін, конструювання виробів з деревини, моделювання та художня обробка виробів з деревини велика увага приділяється проектуванню виробів, що не можливо без врахування вимог технічної естетики.

Особливо навантажений практичними питаннями дизайну цикл дисциплін пов'язаний з вивченням основ дизайну: «Малюнок і основи композиції», «Ергономіка», «Технологія декоративних виробів з деревини», «Основи виставкової діяльності». Під час вивчення робочих та інших машин студенти знайомляться з їх дизайнерськими рішеннями. Крім цього студентам пропонується отримати знання та навички за додатковою спеціалізацією «Дизайн меблів».

Перед тим як розпочати практичну діяльність, направлену на виготовлення конкретного виробу, проявити творчість, оздобити цей об'єкт праці за власним смаком студент повинен дотримуватись “законів краси”, гармонійно поєднавши форму, кольорову гаму зі змістом виробу. Це

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«Дизайн-освіта: проблеми та перспективи, (присвячена міжнародному Дню дизайнера)»*

завдання можна вирішити лише людиною з розвиненим естетичним смаком. Але не всі студенти готові до такої діяльності, тому потрібно забезпечити проектну діяльність керівництвом викладача або, що краще, створювати проблемні групи до складу яких залучать одногрупників з розвинутим естетичним смаком. Це відповідно вплине на формування й естетичне збагачення естетичної культури і розвитку естетичних смаків усіх студентів. Набуті знання та навички реалізуються під час підготовки бакалаврських та магістерських робіт.

Таким чином, структура підготовки фахівців професійної освіти дозволяє певною мірою подолати протиріччя у поєднанні інженерної та художньої підготовки для здійснення завдань дизайн-освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук О.В. Мистецтво дизайну та навчальний процес // *Художня освіта в Україні. Сучасний стан проблеми розвитку.* – К., 1998. – С. 67-68.
2. Даниленко В. Я. *Дизайн: Підручник для студ. вищих навч. закл., які навч. за спец. «Дизайн» / Харківська держ. академія дизайну і мистецтв; Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України.* - Х.: Видавництво ХДАДМ, 2003. – 320 с.
3. Наимов С. Т. Эстетические принципы проектирования // *Молодий вчений.* -2016.-№2.-С.1049-1050.- [URhttps://moluch.ru/archive/106/25158](https://moluch.ru/archive/106/25158).
4. Первина Л.И. Особенности методики подготовки специалистов отечественным дизайнерским образованием // *Вестник Удмуртского университета.* - 2015. - Т.25. - Вып. 4. - С. 81-86.
5. Фурса О. О. Комплексний розвиток дизайну і дизайн-освіти як наріжна освітня тенденція / О.О. Фурса // *Молодий вчений.* - 2014. - № 2(05). - С. 131-136.
6. Фурса О. О. Тенденції дизайн-освіти в теорії і практиці профільних вищих навчальних закладів / О.О. Фурса // *Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. праць. Серія: Педагогічні науки.* – К. : ТОВ Видавниче підприємство «Едельвейс», 2013. – Вип. 3. – С. 34–39.
7. Яворик Ю.В. Система застосування графічних комп'ютерних програм у підготовці майбутніх фахівців з дизайну : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. «Теорія та методика професійної освіти» / Ю.В. Яворик – К : 2008. – 20 с.